

Jonas Lied-arkivet

– digitalisering og tilgjengeliggjøring

Sluttrapport for arkivutviklingsprosjekt 2022-2025

Pelshandlere i Yeniseysk, Russland. (Foto: Jonas Lied/Romsdalsmuseets fotoarkiv)

Sluttrapport
Kenneth Staurset Fåne
Dato: 02.07.2025

Prosjektbeskrivelse og mål

Romsdalsmuseet søkte i 2022 arkivutviklingsmidler for å digitalisere og tilgjengeliggjøre arkivmateriale etter forretningsmann og diplomat Jonas Lied fra Sølsnes i Møre og Romsdal. Jonas Lied gjorde gjennom sitt selskap Det Sibirske Kompani en stor innsats før og under den første verdenskrig med å skape en nordlig handelsvei mellom Vest-Europa og Sentral-Asia, via Russland og Sibir gjennom Karahavet og de store elvene Jenisej og Ob.

Romsdalsmuseet fikk 535.000 NOK fra Arkivverkets arkivutviklingsmidler. Arkivutviklingsprosjektet hadde en tidsramme på to år hvor det estimerte antall arkiv som skulle digitaliseres lå på: 25.000 dokumentsider og 1500 fotografier. Målet om tilgjengeliggjøring skulle oppnås ved å publisere papirarkiv til Digitalarkivet og fotografi til Digitalt Museum.

Målene for prosjektet er oppnådd.

Digitalisering og tilgjengeliggjøring av foto

Etter Jonas Lied forlot denne verden i 1969 var det på Sølsnes gård tatt vare på mye fotografisk materiale. En del materiale var sirlig ordnet av Jonas Lied selv, med god tekst til hva som var på bildene, mens andre ikke. Det estimerte antall fotografier var på 1500 enkeltfotografier innen ulike format og materiale. Det var positiver på papir og lysbilder, men også en del negativer i ulike format. Noe lå i album eller konvolutter, mens en del lå løst i arkivbokser.

Prosessen med å digitalisere dette materialet ble gjort av Romsdalsmuseet selv med innleid digitaliseringsmedarbeider våren 2023. Materialet ble grundig sortert etter type format og materiale, og deretter digitalt skannet i høy oppløsning og lagret i filmformatet .tiff.

Resultatet viste at når vi var ferdige med dette så hadde vi **digitalisert 1393 fotografier**. Vi hadde estimert 1500 fotografier, men her lå det også dubletter og dårligere kopier med som vi anså som ikke verdt å digitalisere da bedre eksemplarer forelå.

Fotografiene underveis tekstet med tekst som lå vedlagt eller var skrevet på baksiden eller på tilhørende konvolutter. En del foto var også utekstet og det er fortsatt en stor jobb å gjøre i å identifisere motiver og innhold i fotografiene.

Av det fotografiske materialet som er av kulturhistorisk verdi så er dette lagt ut på Digitalt Museum. Mer privatlig fotografier er ikke publisert der og er kun tilgjengelig på forespørsel hos Romsdalsmuseet.

Digitalisering av papirarkiv

Papirarkivet var estimert til 25.000 sider, men her viste det seg i løpet av digitaliseringsprosessen at vi hadde estimert et for lavt antall.

Digitaliseringen av papirarkivet ble gjort på bestilling til SEDAK (Senter for Digitisering av Kulturarven) ved Interkommunalt Arkiv i Møre og Romsdal som ligger i Ålesund. Før det ble sendt dit ble arkivet pakket om til syrefri arkivemballasje og registreringene i ASTA ble sjekket og forbedret. Da arkivet ble ordnet for 15-20 år siden var dette før vårt museum hadde fått ASTA og det var noe rotete ordnet.

Planen var at SEDAK skulle starte digitaliseringen høsten 2023, men dette ble utsatt og arbeidet kom ikke skikkelig i gang før på slutten av dette året og våren 2024.

SEDAK har levert egen rapport på deres arbeid som ligger vedlagt denne sluttrapporten.

Oppsummert viser deres arbeid med digitalisering har resultert i **28.250 stk. digitale filer**. Av dette er følgende digitalisert:

7 møtebøker (615 sider), 22 kopibøker (14003 sider), 133 mapper med sak/korrespondansedokumenter (12901 sider), 3 dagbøker (577 sider), 3 regnskapsprotokoller (93 sider) og 2 fotoalbum (61 sider).

Tilgjengeliggjøring av dette digitale materialet er under prosess og snart ferdig (per juli 2025). Det som gjenstår, er kun sak/korrespondansearkivet som tar noe mer tid på grunn av restriksjonsvurdering.

NB! Vår erfaring med arkivdigitaliseringsmodulen hos Arkivverket fungerer godt på protokoller og bøker, men fungerer mindre godt på arkiver med mange enkelt dokumenter, spesielt i de tilfeller disse dokumentene er registrert på dokumentnivå i ASTA. Her ønsker vi en bedre og lettere måte å gjøre det på. I tillegg virker det nærmest umulig å gjøre endringer i pågående prosesser i modulen hvis man i ASTA har gjort endringer etterpå. Dette vil vi rapportere direkte til Arkivverket om også.

Gjenstående materiale som ikke har blitt digitalisert i dette prosjektet

Etter at Romsdalsmuseet og SEDAK sammen avdekket at det faktiske antallet dokumentsider er mye høyere enn vi ved søknadstidspunktet/prosjektstart så ble det tatt vurderinger undervegs over hva som skulle prioriteres. Det ble da bestemt at møtebøker, kopibøker, sak/korrespondanse, personlige dagbøker og regnskapsmateriale + fotoalbum skulle prioriteres. Av dette mest fra Jonas Lieds virksomhet i Russland i forbindelse med handel. Materiale som gjaldt gårdsdrift på Søsnes fra etterkrigstiden ble prioritert bort.

Regnskap

Inntekter:

Arkivutviklingsmidler	535.000
Egeninnsats	175.000
Til sammen	710.000

Utgifter:

Lønn ekstrahjelp	218.145
Lønn egne ansatte	254.237
SEDAK - Digitaliseringstjeneste	260.000
Utstyr og arkivemballasje	10.000
Til sammen	742.382,-

Regnskapet er revisorgodkjent og det vises til vedlagt rapport om avtalte kontrollhandlinger utarbeidet av BDO.

Vurdering og gevinst

Romsdalsmuseet har ved å få digitalisert arkivmateriale etter Jonas Lied bidratt til å sikre denne unike kulturarven for fremtiden. Ikke bare skåner man unike dokumenter og foto for ytterligere slitasje, men ved tilgjengeliggjøring på nett via Digitalarkivet og Digitalt Museum blir materialet mer tilgjengelig og ikke glemt.

Jonas Lieds pionervirksomheter i Russland fra 1910-tallet er unikt i både nasjonalt, men kanskje aller mest i internasjonal sammenheng. Romsdalsmuseet har et internasjonalt blikk og ved å tilgjengeliggjøre dette materialet har vi nå åpnet for fremtidige samarbeid med forskere, historikere og formidlere av europeisk handelshistorie fra tidlig på 1900-tallet.

Romsdalsmuseet har i flere år tenkt at det må gjøres noe med tilgjengeligheten til Jonas Lieds arkiv. Arbeidet som nå er gjort har gitt tilgjengeligheten et solid løft.

Lenker til digitalisert kildemateriale:

Digitalarkivet:

https://www.digitalarkivet.no/search/sources?s=&from=&to=&format=all&i%5B%5D=121&a%5B%5D=no-ROMS_arkiv000000020299&archive_key=

Digitalt Museum

<https://digitaltmuseum.no/search?owner=ROM&q=jonas%20lied&o=0&n=500>

Vedlegg:

1. Revisorgodkjent regnskap, rapport
2. Rapport SEDAK

Prosjektleder, Kenneth Staurset Fåne
Romsdalsmuseet, Molde
02.07.2025